

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-1-67 (Özelleştirme)
Karar Sayısı : 05-45/665-169
Karar Tarihi : 12.7.2005

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN

B.RAPORTÖRLER : İ. Atalay YOLCU, M. Oğuzcan BÜLBÜL, C. Atalay HATİPOĞLU

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20

: - T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 06600 Kurtuluş Ankara

D. TARAFLAR

30

- : - Eti Alüminyum A.Ş.
Eti Alüminyum A.Ş. Genel Müdürlüğü 42370 Seydişehir
Konya
- Ce-Ka İnş. Mak. Mad. Petr. Tur. Nak. San. ve Tic. A.Ş.
Mahir İz Cad. No:52 Altunizade Üsküdar İstanbul
- Özaltın İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Arjantin Cad. No:9 06700 G.O.P. Ankara
- Nurol Enerji Üretim ve Pazarlama A.Ş.
Buğday Sokak No:9 06700 Kavaklıdere Ankara

E. DOSYA KONUSU: Özelleştirme kapsam ve programında bulunan Eti Alüminyum A.Ş.'nin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait %100 oranındaki hissenin özelleştirilme yoluyla devredilmesi işlemine izin verilmesi talebi.

40

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 1.4.2004 tarih ve 1659 sayı ile giren Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın ön bildiriminde, Eti Alüminyum A.Ş.'nin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait % 100 oranındaki hisselerinin satışına ilişkin olarak, 1998/4 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumu'na yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun görüşü talep edilmiştir.

Bunun üzerine, 7.5.2004 tarih, 163 sayılı Mesleki Daire görüşü ile 17.5.2004 tarih, 4577 sayı ile intikal eden Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın görüşleri dikkate alınarak, 3.6.2004 tarih ve 04-40 sayılı karar ile konuya ilişkin Rekabet

50 Kurulu Görüşü oluşturulmuş ve 4.6.2004 tarih, 2049 sayı ile anılan İdare'ye bildirilmiştir.

Kurum kayıtlarına 16.6.2005 tarih, 1659 sayı ve 20.6.2005 tarih, 4206 sayı ile giren Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın izin başvurusu üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ ve 1998/4 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 1.7.2005 tarih, 2005-1-67/ÖN-05-İAY sayılı Özelleştirme Nihai Bildirim Raporu, 5.7.2005 tarih ve REK.0.05.00.00-120/140 sayılı Başkanlık önergesi ile 05-44 sayılı toplantıda görüşülmüş, ancak 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesinde öngörülen karar yeter sayısının oluşmadığı anlaşıldığından, anılan rapor 05-45 sayılı Kurul toplantısında yeniden görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Özelleştirme kapsam ve programında bulunan Eti Alüminyum A.Ş.'nin (Eti Alüminyum) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na (ÖİB) ait % 100 oranındaki hissesinin özelleştirilmesine ilişkin işlemin, Eti Alüminyum'un;

-Boksit madenciliği pazarındaki pazar payı,
70 -Alüminyum üretimi pazarındaki cirosu ve
-Nihai alüminyum ürünleri pazarındaki cirosu itibarıyla, 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu,
-Elektrik üretimi pazarındaki ciro ve pazar payının adı geçen Tebliğ'de yer verilen eşikleri aşmadığı ve bu yönüyle Rekabet Kurulu'nun iznini gerektirmediği,

Yapılan değerlendirmeler ışığında Eti Alüminyum A.Ş.'nin, alıcı konumunda bulunan;

80 -Ce-Ka İnşaat Makina Madencilik Petrolcülük Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret A.Ş.,
-Nurol Enerji Üretim ve Pazarlama A.Ş.,
-Özaltın İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.,

teşebbüslerinden herhangi birine devredilmesi halinde, işlemin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi anlamında herhangi bir hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesine yol açmayacağı ifade edilmektedir.

90

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Birincil alüminyum üretim süreci incelendiğinde, boksit madeninin çıkarılmasına ilişkin faaliyetlerin, üretim sürecinin geri kalan faaliyetlerinden

100 açıkça ayrıldığı ve maden işletme esaslarının geçerli olduğu bir sahaya işaret ettiği görülmektedir. Nitekim, çıkarılan boksit üretimi ve ticaretine bakıldığında aşağıdaki hususların tespit edilmesi mümkündür.

110 Boksit, kimyasal bileşimine bağlı olarak endüstride değişik alanlarda kullanılmaktadır. Dünya genelinde üretilen boksitin %85-90'ı metalurji sanayinde alümina ve alüminyum üretiminde tüketilmektedir. Bu amaçla kullanılan boksit en az %50 Al₂O₃ ve en fazla %15 SiO₂ içermelidir. Boksitten, metalik alüminyumun yanında bazen galyum ve vanadyum gibi yan ürünler de elde edilmektedir. Bunlardan galyum bugün ABD'nin Arkansas eyaletinde ve Macaristan'da, vanadyum ise Fransa'da yan ürün olarak kazanılmaktadır. Boksit, ayrıca, aşağıda yer verilen alanlarda da kullanılmaktadır:

Refrakter sanayiinde boksitin kullanım alanları: Sentetik mullit, yüksek alüminali ateş tuğlası, döküm maddeleri, monolit, çimento, demir-çelik ve tuğla sanayii.

Kimya sanayiinde boksitin kullanımı: Su temizlemede kullanılan alüminyum sülfat, sodyum alüminat, ham petrol tasfiyesinde kullanılan Al-Klorür, Alüminyum hidrat.

120 Boksitten yapılan aşındırıcılar: Zımpara kağıdı ve tozları, keskinleştirme amaçlı zımpara taşı, zımpara taşı silindirleri.

Diğer tüketim alanları: Ham şekerin renginin giderilmesinde, ham şekerin temizlemede yağların filtrasyonunda, ferrokrom tesislerinde, yüksek fırınlarda.

130 Boksitin bu denli geniş kullanım alanları olmasına rağmen, halen çok büyük bir bölümünün alüminyum endüstrisinde tüketiliyor olması karşısında, bu ürünü ayrı bir pazar olarak ele alabilmek bakımından, boksit rezervi, üretimi ve ticaretine ilişkin verilere bakmak gerekmektedir.

140 Dünya'da boksit madeni varlığı, yaklaşık 25 milyar tonu işletilebilir rezerv niteliğinde olmak üzere 55-75 milyar ton olarak tahmin edilmektedir. Bunun, %33'ü Güney Amerika, %27'si Afrika, %17'si Asya, %13'ü Okyanusya ve %10'u diğer ülkelerde bulunmaktadır. İşletilebilir rezerv açısından en önemli boksit sahaları Gine, Brezilya, Avustralya, Jamaika, Hindistan, Çin, Guyana, Surinam ve Yunanistan gibi ülkelerde yer almaktadır. İşletilebilir dünya boksit rezervlerinin, %24'ü Avustralya, %24'ü Gine, %12'si Brezilya'da bulunmaktadır. Görüldüğü üzere işletilebilir rezervlerin dağılımı bakımından oldukça yüksek düzeyde bir konsantrasyon söz konusudur. Bu durumun doğal sonucu olarak ise boksit tek başına ticarete konu bir ürün olarak ortaya çıkmakta ve Dünya üretiminin yaklaşık üçte biri dış ticarete konu olmaktadır.

Birincil alüminyum üretim sürecinde, boksit madeninin alüminaya dönüşümüne kadar olan aşama da esas itibarıyla "boksit üretimi" pazarına dahil edilebilecek bir faaliyettir. Nitekim, sektörde az sayıda entegre tesis bulunmakla birlikte, boksit işletmeleri ve alümina üretim tesisleri genelde birarada yer almaktadır. Dünya genelinde üretilen boksitin yaklaşık üçte biri

150 dış ticarete konu olurken, alüminada bu oran %50 civarındadır. Dolayısıyla, alümina bazında bakıldığında sektörün hammadde bakımından %70'ler düzeyinde dış ticarete dayalı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Boksit ve alüminanın böyle yüksek oranlarda uluslararası ticarete katılmasının sebeplerinden biri Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da bulunan büyük alüminyum üreticisi ülkelerin kendi boksit kaynaklarının yeterli olmaması ve yeterli alümina üretecek kapasitede tesislerinin bulunmamasıdır.

160 Sıvı alüminyumun üretilmesi ve dökümhanelerde belirli büyüklük ve şekillerde işlenecek hale getirilmek üzere şekillendirilmesine kadar izlenen süreç ise "alüminyum üretimi" pazarı olarak nitelenebilir.

170 Nitekim, bunu izleyen haddeleme ve ekstrüzyon aşamaları, döküm aşamasında şekillenen yan ürünlerin nihai ürüne dönüşümünü ifade etmektedir. Eti Alüminyum'un, haddeleme ve ekstrüzyon aşamalarında da faaliyet gösteriyor olmasından hareketle, bu faaliyetlerin daha çok pazarlamaya yönelik farklı bir ticari niteliğe sahip olduğu hususu gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim, farklı ülkelerde alüminyumun kullanım düzeyi ve çeşitliliğine bağlı olarak, haddeleme ve ekstrüzyon dışında faaliyetleri de kapsayabilen bu aşamada, alüminyum üreticileri dışında çok sayıda teşebbüs faaliyette bulunabilmektedir.

Günümüzde, alüminyum yarı-ürün ve ürünleri farklı sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Alüminyumla ilgili kuruluşların teknolojileri, ürünlerin kullanım alanları ile buldukları ülkelerin gümrük, uluslararası ticaret ve endüstriyel sistemlerine göre farklı yaklaşımlardan kaynaklanan sınıflandırmalar yapılmasına rağmen, ülkemizde daha çok alüminyum üretim teknolojisine dayanılarak düzenlenmiş olan ve ilgili kuruluşlarca da benimsenen sınıflandırmaya aşağıda yer verilmektedir:

180 **-Döküm Ürünleri:**

- a) Döküm ingotu (Alaşımli külçe, alaşımsız külçe, elektrik iletken)
- b) İşleme ingotu (Ekstrüzyon ürünlerinin üretiminde kullanılan yuvarlak ve köşeli ingot ve hadde mamulleri üretiminde kullanılan yassı ingot)
- c) Sürekli Döküm Levha (filmaşın) ve çubuk
- d) Granüle Alüminyum
- e) Toz Alüminyum

-Hadde Ürünleri:

- a) Sıcak Hadde (levha rulo,6 mm ve daha üst kalınlıkta)
- b) Soğuk Hadde (levha, rulo,şerit,disk, 0,2 mm-6 mm kalınlıkta)
- 190 c) Folyo (7-200 mikron kalınlıkta)

-Ekstrüzyon Ürünleri:

- a) Çeşitli Profiller
- b) Alüminyum Teller

-Parça Döküm Ürünleri:

- a) Kum Döküm Ürünleri
- b) Kokil Döküm Ürünleri
- c) Basınçlı Döküm Ürünleri

200 Ancak, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, bu ürünlerden döküm aşamasında üretilenlerin "alüminyum üretimi"ne, bundan sonra gelenlerin ise "nihai ürün" pazarına dahil edilmesi gerekmektedir. Bunun en önemli göstergesi ise, birincil alüminyum üretim sürecinde ortaya çıkan ürünün sıvı olması ve sıvı alüminyumun ayrıca ticarete konu edilememesidir. Dolayısıyla, sıvı alüminyum üretimi ve döküm aşamaları üretim teknolojisi itibarıyla bağlantılı süreçler olarak karşımıza çıkmaktadır.

210 Hurdadan dönüşüm yoluyla elde edilen alüminyum da doğrudan ikame özelliğine sahip olduğundan, yine aynı kapsamda ele alınması ve "alüminyum üretimi" pazarında değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak, hurda dönüşüm sürecindeki bazı ayrıntılar, bu konudaki değerlendirmeleri belli ölçüde açıklıktan uzaklaştırmaktadır. Niteliklerine göre bazı hurdalar küçük çaplı operasyonlarla yine aynı amaca yönelik olarak kullanılabilir hale getirilmekte, bazıları ise başka amaçlara yönelik olarak kullanılmak üzere yeniden külçe alüminyuma dönüştürülmektedir. Dolayısıyla, birinci grupta olanlar nihai ürün pazarı, ikinci grupta olanlar ise alüminyum üretim pazarı kapsamında ele alınmalıdır.

220 Nihai ürünlerin ayrı bir pazar olarak ele alınmasının en önemli nedeni ise alüminyuma ilişkin açıklamalarda da belirtildiği üzere, kullanım alanlarındaki çeşitliliğidir. Bu çeşitliliğin giderek arttığı da göz önüne alındığında, bununla bağlantılı olarak nihai dönüşüm endüstrisinin de giderek gelişeceği açıktır. Nitekim, yalnızca Türkiye pazarı dikkate alındığında, Eti Alüminyum'un, giderek gelişen nihai ürün pazarının ihtiyacına ancak %20'ler düzeyinde cevap verebildiği, %80'ler düzeyinde ithal yolla ülkeye giren alüminyumun işlendiği ve satıldığı, dikkate değer bir "nihai ürün" pazarıyla karşı karşıya bulunmaktadır.

230 Sonuç itibarıyla, ilgili ürün pazarı, "boksit üretimi", "alüminyum üretimi" ve "nihai alüminyum ürünleri" olarak tespit edilmiştir.

240 Ön bildirim aşamasında, satış öncesinde işletme hakkı Eti Alüminyum'a devredilen Oymapınar Hidroelektrik Santrali (Oymapınar HES)'ne ilişkin işlemin, kontrol unsurunda değişikliğe yol açmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında bir devir işlemi olmadığı yönünde değerlendirme yapılmıştır. Ancak nihai satış işlemi, santralin işletme hakkının da özel sektöre geçmesine yol açtığından, bu aşamada elektrik üretimi ve satışı bakımından da 4054 sayılı Kanun kapsamında ayrı bir devir işlemi ile karşı karşıya olduğu açıktır. Dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun kapsamında "elektrik üretimi" de özelleştirme işlemi bakımından ayrı bir ilgili ürün pazarı olarak değerlendirilmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Mevcut bilgiler ışığında, ilgili coğrafi pazar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak belirlenmiştir.

H.2. Özelleştirilecek Şirkete İlişkin Bilgiler-Eti Alüminyum

250 Nihai alüminyum ürünleri, ekstrüzyon, yassı ürün, iletkenler ve parça döküm ürünlerinden oluşmaktadır. Sıvı alüminyumun, dökümhanede şekillendirilerek külçe haline getirilmesinden sonraki aşamayı kapsayan nihai alüminyum ürünleri pazarı bakımından, gerek kurulu kapasite (ham alüminyum işleme kapasitesi) ve gerekse fiili tüketim (ham alüminyum kullanımı) miktarları dikkate alınarak yapılan değerlendirmeler aşağıdadır;

Tablo:1 Kurulu Kapasite Miktarına Göre Başlıca Ekstrüzyon Üreticileri

Başlıca Ekstrüzyon Üreticileri	Kurulu Kapasite (Ton/yıl)
Eti Alüminyum	(.....)
Aksan	(.....)
Alçın	(.....)
Alsan	(.....)
Asaş	(.....)
Astaş	(.....)
Alpsan	(.....)
Altındağ	(.....)
Alumar	(.....)
Arslan	(.....)
Erdoğanlar	(.....)
Feniş	(.....)
Gencer	(.....)
Seray	(.....)
PMS	(.....)
Palmek	(.....)
Terme	(.....)
TOPLAM	147.450

Tablo:2 Kurulu Kapasite Miktarına Göre Başlıca Yassı Ürün Üreticileri

Başlıca Yassı Ürün Üreticileri	Kurulu Kapasite(Ton/yıl)
Assan	(.....)
Eti Alüminyum	(.....)
Teknik Alüminyum	(.....)
Ak Alüminyum	(.....)
Standart Alüminyum	(.....)
Korumaz	(.....)
Abacılar	(.....)
TOPLAM	262.000

260

Tablo:3 Kurulu Kapasite Miktarına Göre Başlıca Alüminyum İletken Üreticileri

Başlıca Alüminyum İletken Üreticileri	Kurulu Kapasite (Ton/yıl)
Türk Kablo	(.....)
Trakya Sanayi	(.....)
Cihan Metal	(.....)
TOPLAM	50.200

Tablo:4 Kurulu Kapasite Miktarına Göre Başlıca Parça Döküm Üreticileri

Başlıca Parça Döküm Üreticileri	Kurulu Kapasite (Ton/yıl)
Cevher Döküm	(.....)
Aslar Pres	(.....)
Balıkçioğlu	(.....)
TOPLAM	21.000

Bu veriler ve sektörde faaliyet gösteren küçük ölçekli diğer kuruluşların kapasitelerine ilişkin tahminler çerçevesinde, Türkiye genelinde alüminyum işleme kapasitesinin 450-500 bin ton/yıl civarında olduğu tahmin edilmektedir. Dolayısıyla, nihai alüminyum ürünleri bakımından kurulu kapasite bazında Eti Alüminyum'un pazar payı %(...)’un altındadır.

270

Hurda alüminyuma ilişkin veriler tahmini olmak kaydıyla, sektörde gerçekleşen alüminyum hammadde kullanım değerleri ise şu şekildedir;

Tablo-5 Sektörde Hammadde Kullanımı (Ton/yıl)

Yıllar	Ham Alüminyum Net İthalatı	Eti Alüminyum Üretimi	İkincil Alüminyum ve Hurda	Toplam Tüketim
2000	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2001	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2002	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2003	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Döküm sonrası ürünler olarak da nitelenebilecek olan haddehane ürünleri (nihai alüminyum ürünleri) bakımından Eti Alüminyum’a ait haddehanede son 15 yıl içinde gerçekleştirilen üretim değerleri ortalaması ise (.....) ton civarındadır. Dolayısıyla, nihai alüminyum ürünleri bakımından Eti Alüminyum’un gerçekleşen pazar payı %(...) civarındadır.

280

Alüminyum üretimi bakımından ise yukarıdaki tabloda yer verilen Eti Alüminyum’a ait üretim değerlerinin, toplam tüketim değerlerine oranına bakıldığında, Eti Alüminyum’un pazar payı %(...) ile %(...) arasında değişmektedir ki bu oran ön bildirim aşamasında “%(...) civarında” şeklinde ifade edilmiştir.

Ancak üretilen sıvı alüminyumun bir kısmı Eti Alüminyum’un haddehanesinde direkt girdi olarak kullanıldığından, piyasaya arz edilen ham alüminyum miktarı daha da düşük seviyelerde olmaktadır (son 15 yılın satış ortalaması (.....) ton/yıl düzeyindedir). Bu durumda, Eti Alüminyum’un bu alandaki pazar payının %(...) civarında olduğu söylenebilir. İthalat değerlerinden de görüleceği üzere, Türk alüminyum sektörü, ham alüminyum bakımından yaklaşık % 80-85 oranında dışa bağımlı halde olup, ithalat Eti Alüminyum’a bu alanda doğrudan rakip durumundadır.

290

Boksit madeni işletmeciliği bakımından ön bildirim safhasında ÖİB’ye boksit maden sahalarının gruplandırılarak satılmasının daha rekabetçi bir model olabileceği ancak aksinin de 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal teşkil etmeyeceği Kurul görüşü olarak iletilmiştir. Bu görüş çerçevesinde ÖİB tarafından tercih edilen yöntem boksit sahalarının gruplandırılmadan satılması şeklinde olup, bu aşamada satış yöntemine ilişkin ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemektedir. Ancak, işlemin izne tabi olup olmadığının belirlenmesi bakımından, Türkiye’deki boksit madenciliğinin tümüyle Eti Alüminyum tarafından yürütüldüğü ve dolayısıyla halihazırda işletilmekte olan boksit sahaları dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında, Eti Alüminyum’un bu alandaki pazar payının %100 olduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

300

310 Elektriğe ilişkin faaliyetler; genel itibarıyla elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımını olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Devre konu olan Oymapınar HES’de yapılan üretim, Eti Alüminyum’a 14.11.2003 tarihinde 10 yıllığına verilen otoprodüktör lisansı çerçevesinde gerçekleştirilmekte idi. Özelleştirme sürecinde ise Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK)’nun 8.4.2005 tarih ve 472-12 sayılı kararı uyarınca 10 yıllık lisans süresi 49 yıla çıkarılmış ve Eti Alüminyum’a EO/247-3/380 No’lu yeni bir lisans verilmiştir. Bilahare, Özelleştirme Yüksek Kurulu’nun 23.09.2004 tarih ve 2004/89 sayılı kararı ile Oymapınar HES’in işletme hakkı da 49 yıllığına Eti Alüminyum’a devredilmiştir.

320 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesinde otoprodüktör “*Esas olarak kendi elektrik ihtiyacını karşılamak üzere elektrik üretimi ile iştigal eden tüzel kişi ...*” olarak tanımlanmıştır. Aynı Kanun’un 2. maddesinde ise bir otoprodüktör veya otoprodüktör grubunun ürettiği elektrik enerjisinin bir takvim yılı içerisinde %25’ini aşmamak kaydıyla, EPDK tarafından belirlenecek orandaki miktarını rekabet ortamında satabileceği, bu orandan daha fazla elektrik enerjisi satılması halinde üretim lisansı alınmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Kanun bu haliyle otoprodüktör lisansının üretim lisansına çevrilmesine cevaz vermektedir.

330 Otoprodüktör santraller ürettikleri enerjiyi ortaklarına nakledebilmek için ulusal enterkonnekte sisteme bağlanmakta ve ihtiyaç fazlası enerjiyi bu ulusal sistem yoluyla diğer teşebbüslere de satabilmektedirler. Bunun ötesinde, otoprodüktör santrallerin elektrik üretim lisansı da alabileceği dikkate alınarak, bugüne kadar Kurum bünyesinde yapılan değerlendirmelerde, otoprodüktörlerin kurulu gücünün tamamı pazar payı hesaplamalarında dikkate alınmaktaydı. Ancak, (.....) şartlara bakıldığında şu ifadeler yer verildiği görülmektedir;

340 “(.....)
kabul, beyan ve taahhüt eder.”

(.....)

350 Söz konusu sınırlamalar çerçevesinde Oymapınar HES’in sahip olduğu kurulu gücün tamamının elektrik üretimi pazarında değerlendirilmesinin yerinde bir yaklaşım olmayacağı, otoprodüktörlere ilişkin düzenlemeler çerçevesinde 540 MW olan kurulu gücün yalnızca %25’inin (135 MW) elektrik üretimi pazarında değerlendirilebileceği, 2003 yılı verilerine göre Türkiye’deki toplam kurulu gücün 35,500 MW olduğu dikkate alındığında, bu değer % 1’in altında bir pazar payını ifade ettiği tespit edilmiştir. Kaldı ki kurulu gücün tamamı (540 MW) dikkate alınsa bile pazar payı % 2’yi geçmemektedir.

Ciro yönüyle bakıldığında; Eti Alüminyum ürettiği boksiti % 99 oranında kendi tüketiminde kullandığı için, dış satışları çok düşük seviyede olup 2004 yılında boksit satışlarından elde ettiği ciro (.....) TL düzeyindedir.

360 Eti Alüminyum elektrik enerjisini Oymapınar HES'den satın aldığı dönemde (işletme hakkının devri ve otoprodüktör lisansı alınması öncesinde), bu pazar bakımından ciro hesabında dikkate alınacak bir gelir kalemi bulunmamakta, aksine bu giderler bilançoda pasif olarak yer almaktaydı. Bu durumda, Eti Alüminyum'a ait olmamakla birlikte, en son 2003 yılında Oymapınar HES'ten alınan elektrik gideri olarak ödenen yaklaşık (.....) TL'nin, elektrik üretimi pazarına ilişkin ciro olarak ele alınması yerine, ilgili ürün pazarına ilişkin açıklamalar çerçevesinde yalnızca piyasaya satılan elektrikten elde edilen gelirlerin dikkate alınması gerekmektedir ki 2004 yılında Oymapınar HES'ten piyasaya herhangi bir satış yapılmamıştır.

370 Alüminyum üretimi pazarında elde edilen ciroyu gösteren, dökümhane ürünleri satışlarından 2004 yılında elde edilen gelirler toplamı (.....) TL, nihai ürün pazarından elde edilen ciroyu gösteren, haddehane ürünleri satışlarından 2004 yılında elde edilen gelirler toplamı ise (.....) TL düzeyindedir.

H.3. Eti Alüminyum İçin En Yüksek Teklifleri Veren Teşebbüsler

H.3.1. Ce-Ka İnşaat Makina Madencilik Petrolcülük Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Ce-Ka)

380 Cengiz Grup, 1969 yılında, o güne kadar bölgesel inşaat projeleri ile ilgilenmekte olan grup ortaklarının Cengiz İnşaat A.Ş. firmasını kurması ile faaliyetine başlamıştır. Grup özellikle madencilik, metalurji ve enerji sektörlerini yatırım ve büyüme stratejileri dahilinde öncelikli sektörler olarak belirlemiştir. Cengiz Grup bünyesinde faaliyet göstermekte olan şirketler şunlardır:

Tablo 6: Cengiz Grup Bünyesindeki Şirketler

Şirket Ünvanı	Sektör
Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	İnşaat
CE-KA İnşaat Makina Madencilik Petrolcülük Turizm Nakliyat San. ve Tic. A.Ş.	İnşaat, Enerji, Madencilik, Turizm
Cengiz Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Enerji
Cengiz Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Enerji
Samgaz A.Ş.	Enerji
Eti Bakır A.Ş.	Madencilik
Cengiz Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Turizm
Bana Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Turizm
HCM Makina İth. İhr. Ve Paz. San. Tic. A.Ş.	İş Makinaları Temsilcilik
Balen Makina, Enerji, İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Endüstriyel Ekipmanlar Temsilcilik
Cengiz İzler Sigorta RTA	Sigortacılık

390 Yukarıdaki tablo incelendiğinde, Cengiz Grup bünyesinde faaliyet gösteren ve Eti Alüminyum'un özelleştirilmesi için açılan ihaleye teklif veren Ce-Ka ile birlikte Cengiz Enerji ve Sanayi Ticaret A.Ş.'nin (Cengiz Enerji) ve Cengiz Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (Cengiz Elektrik) faaliyet konularının, tespit edilen ilgili ürün pazarlarından "elektrik üretim pazarı" ile çakışmasının muhtemel olduğu; Cengiz Grup bünyesinde faaliyet gösteren diğer şirketlerin sahip oldukları faaliyet konularının ise, ilgili ürün pazarlarından herhangi birisi

ile çakışmadığı ve söz konusu şirketlerin ilgili ürün pazarlarında herhangi bir pazar payı ya da ciroya sahip olmadığı tespit edilmiştir.

400 Faaliyet konuları tespit edilen ilgili ürün pazarları ile çakışması muhtemel olan Grup şirketlerinden Cengiz Enerji ve Cengiz Elektrik hakkında raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

“...Cengiz Elektrik Toptan A.Ş. elektrik ithal etmek için kuruldu ancak ulusal sistemin yurtdışı ile entegrasyonu tam olarak sağlanamadığı için EPDK’dan ithalat lisansı alınamamıştır. Bu nedenle, şirketin herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır...”

Cengiz Elektrik’in ortaklık yapısı aşağıdaki şekildedir:

410

Tablo:7 Cengiz Elektrik’in Ortaklık Yapısı

Ortağın adı	Hisse Oranı (%)	Unvanı
Mehmet CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Başkanı
Ekrem CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Üyesi
Şeref CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Üyesi
Ahmet CENGİZ	(.....)	Ortak
Asım CENGİZ	(.....)	Ortak
Kazım CENGİZ	(.....)	Ortak

Cengiz Enerji, Cengiz Grup’un enerji konusuna yönelme kararı ile 2000 yılında kurulmuştur. Ana iş konuları proje yönetimi, danışmanlık, satış pazarlama, anahtar teslim basit veya kombine çevrim enerji santralleri inşaatı, kurulumu ve/veya işletilmesi, enerji satış anlaşmaları, elektrik iletim ve dağıtım hizmetleridir. Cengiz Enerji, kurulduğu tarihten bugüne kadar, 2x5MW gücünde “İstanbul Metrosu Acil Enerji Santrali” kurulumu ve mülkiyeti Cengiz Enerji ile Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. Adi Ortaklığı’na ait 130 MW kurulu gücündeki Kombine Çevrim Enerji Santrali (KÇES) kurulumu ve işletilmesi işlerini tamamlamıştır.

420

Söz konusu KÇES’nin elektrik üretim lisansı 2006 yılı sonuna kadar EÜAŞ’a ait olup, halihazırda EÜAŞ’ın emrine amade olacak şekilde üretim yapılmadan bekletilmektedir. Şirket yetkilileri ile yapılan görüşmede, söz konusu tarihten sonra EÜAŞ ile bir anlaşmaya varılamaması durumunda, EPDK’dan üretim lisansı almak şartıyla tesisin kontrolünün Cengiz Enerji ile Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. Adi Ortaklığı’na geçeceği ifade edilmiştir.

Cengiz Enerji’nin ortaklık yapısı aşağıdaki şekildedir:

430

Tablo:8 Cengiz Enerji’nin ortaklık yapısı

Ortağın adı	Hisse Oranı (%)	Unvanı
Mehmet CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Başkanı
Ekrem CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Üyesi
Şeref CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Üyesi
Ahmet CENGİZ	(.....)	Ortak
Asım CENGİZ	(.....)	Ortak
Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret AŞ	(.....)	Ortak
Ömer MAFA	(.....)	Ortak

Cengiz Elektrik ve Cengiz Enerji hakkında elde edilen bilgiler ışığında, adı geçen teşebbüslerin, tespit edilen ilgili ürün pazarlarında halihazırda herhangi bir faaliyeti bulunmadığı ve bu nedenle, herhangi pazar payına ya da ciroya sahip olmadığı görülmektedir. Nitekim bu husus, Ce-Ka tarafından da teyit edilmiştir.

440 Eti Alüminyum'un özelleştirilmesi için açılan ihaleye teklif veren Ce-Ka ise, başlangıçta Cengiz İnşaat A.Ş.'nin ilgilenmediği büyüklükteki ancak stratejik açıdan şirketin tecrübe kazanması gereken inşaat ve altyapı projelerini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur. Firma, kendi taahhüdü altında çeşitli projeler gerçekleştirmesi yanında ana taşeron olarak da spesifik konularda inşaat projelerinde görev almıştır.

450 Grubun büyüme ve gelişme stratejilerine paralel olarak, yukarıda belirtilen hedef sektörlerde yatırım kararı almasını müteakip Ce-Ka grubun yatırımcı firmalarından biri olmuştur. Bunun sonucunda 2004 yılı içerisinde özelleştirmesi tamamlanan Eti Bakır A.Ş.'nin %100 hisseleri ve Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.'ye ait Samsun Bakır İzabe ve Asit fabrikası Ce-Ka tarafından satın alınmıştır. Söz konusu fabrika ve Küre Bakır madenleri ve konsantre tesisleri Ce-Ka'nın sahip olduğu Eti Bakır A.Ş. tarafından işletilmektedir. Cengiz Grubu içerisindeki yatırımcı rolü nedeniyle Eti Alüminyum'un özelleştirmesine de Ce-Ka'nın katılmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla, Ce-Ka, tespit edilen ilgili ürün pazarlarından hiç birisinde faaliyet göstermediği için, söz konusu pazarlarda herhangi bir pazar payına ya da ciroya sahip değildir.

460 Cengiz Grubu'nun 2004 yılı cirosu (.....)-YTL, Ce-Ka'nın 2004 yılı cirosu ise (.....)-YTL olarak gerçekleşmiştir. Ce-Ka'nın ortaklık yapısı şu şekildedir:

Tablo:9 Ce-Ka'nın Ortaklık Yapısı

Ortağın adı	Hisse Oranı (%)	Unvanı
Mehmet CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Başkanı
Ekrem CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Üyesi
Şeref CENGİZ	(.....)	Yönetim Krl.Üyesi
Ahmet CENGİZ	(.....)	Ortak
Asım CENGİZ	(.....)	Ortak
Kazım CENGİZ	(.....)	Ortak

H.3.2. Nurol Enerji Üretim ve Pazarlama A.Ş. (Nurol Enerji)

470 1966 yılında kurulan Nurol İnşaat Şirketi, 1989 yılında yapısal dönüşümünü gerçekleştirerek Holdingleşme sürecine adım atmıştır. Nurol Holding A.Ş.'nin (Nurol Holding) bünyesinde halen faaliyet göstermekte olan ondokuz topluluk şirketi bulunmaktadır. Nurol Holding'in toplam onaltı yurt içi ve yurt dışı iştiraki ve bağlı ortaklıkları bulunmaktadır. Bağlı şirketlerin koordinatörlükleri; sektörel bazda finansman ve idari işler, inşaat, savunma ve telekomünikasyon, turizm ve ticaret olarak belli başlı gruplar altında yapılandırılmıştır.

Nurol Enerji, müteahhitlik ve altyapı projelerinin yanı sıra, enerji sektörüne de katkıda bulunmak üzere, daha önce "Lamaş Kalıp ve Makina Sanayi A.Ş."nin

480

unvanı altında faaliyet gösteren şirketin, 18.8.1998 tarihinde amaç ve konum değişikliği ile Nurol Holding tarafından yeniden yapılandırılması ile kurulmuştur. Nurol Enerji, hidroelektrik, doğal gaz, kömür, fuel-oil, nafta ve rüzgar gibi değişik kaynaklara dayalı çeşitli enerji santrali projelerini, uygulamada olan kanunlar ve ilgili yönetmelikler çerçevesinde gerçekleştirmek üzere yoğun çalışma içindedir.

Nurol Holding'in 2004 yılı cirosu (.....):-YTL, Nurol Enerji'nin 2004 yılı cirosu ise (.....).-YTL olarak gerçekleşmiştir. Nurol Enerji'nin ortaklık yapısı şu şekildedir:

Tablo: 10 Nurol Enerji'nin Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Hisse Adedi	Hisse Oranı (%)
Nurol Holding A.Ş.	(.....)	(.....)
Nurol İnşaat ve Tic. A.Ş.	(.....)	(.....)
Nurettin ÇARMIKLI	(.....)	(.....)
Erol ÇARMIKLI	(.....)	(.....)
M. Oğuz ÇARMIKLI	(.....)	(.....)
A. Türkkan ÇARMIKLI	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)

490

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, Nurol Holding bünyesinde faaliyet gösteren şirketlerin veya özelleştirme ihalesine teklif veren Nurol Enerji'nin, yukarıda tespit edilen ilgili ürün pazarlarında herhangi bir faaliyeti olmaması sebebiyle, söz konusu pazarlarda herhangi bir ciro ya da pazar payına sahip olmadığı tespit edilmiştir. Nitekim bu husus, Nurol Enerji tarafından da teyit edilmiştir.

H.3.3. Özaltın İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Özaltın İnşaat)

500

1965 yılında Nuri ÖZALTIN'ın müteahhitiği ile başlayıp önce 1971 yılında Özaltın İnşaat ve Ticaret Kollektif Şirketi unvanı ile kurulan şirket, 1984 yılında Özaltın İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş. haline gelerek faaliyet göstermeye devam etmiştir. Ana şirketin yanında, 1989 yılından itibaren Özaltın Sigorta Acentalığı ve Hizmetleri A.Ş. ve Özaltın İthalat İhracat ve İnşaat A.Ş. de yan kuruluşlar olarak faaliyet göstermektedir.

Baraj ve hidroelektrik santralleri, hastane, sigara fabrikası, polis eğitim merkezi enerji iletim hatları ve şalt sahası, yol, köprü, otel inşaatlarını yapmış ve yapmakta olan şirket, inşa ettiği otellerin işletmesini de kendisi yapmaktadır. Ayrıca, şirketin kendisine ait olan bir sera işletmesi de bulunmaktadır.

510

Özaltın İnşaat'ın 2004 yılı cirosu (.....).-YTL olarak gerçekleşmiş olup ortaklık yapısı şu şekildedir:

Tablo: 11 Özaltın İnşaat'ın Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Hisse Adedi	Hisse Oranı (%)
Nuri ÖZALTIN	(.....)	(.....)
Sebahat ÖZALTIN	(.....)	(.....)
Hayrettin ÖZALTIN	(.....)	(.....)
Nurettin ÖZALTIN	(.....)	(.....)

Öznur ÖZDEMİR	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)

Raportörlerin Şirket yetkileri ile yaptığı görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

“(.....).”

520

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, Özaltın İnşaat'ın ilgili ürün pazarlarında faaliyeti olmadığı, bu nedenle de, herhangi bir pazar payına ya da ciroya sahip olmadığı tespit edilmiştir. Nitekim bu husus, Özaltın İnşaat tarafından da teyit edilmiştir.

H.4. Hakim Durum Değerlendirmesi

530

Alıcı teşebbüslerin, devir işleminin gerçekleştiği ilgili ürün pazarlarında herhangi bir faaliyetleri olmadığından, özelleştirme ihalesine teklif veren üç teşebbüs bakımından da, olası devir işlemi neticesinde herhangi bir yoğunlaşmanın ortaya çıkma olasılığı bulunmamaktadır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; bildirim konusu işlemin;

540

Eti Alüminyum A.Ş.'nin, “boksit madenciliği” pazarındaki pazar payı, “alüminyum üretimi” pazarındaki cirosu ve “nihai alüminyum ürünleri” pazarındaki cirosu itibarıyla, 1997/1 sayılı “Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ” kapsamında izne tabi olduğuna, “elektrik üretimi” pazarındaki ciro ve pazar payının ise anılan Tebliğ’de yer verilen eşikleri aşmadığı, dolayısıyla bu yönüyle izne tabi olmadığına,

Eti Alüminyum A.Ş.’nin, alıcı konumunda bulunan;

550

- Ce-Ka İnşaat Makina Madencilik Petr. Tur. Nak. San. ve Tic. A.Ş.,
- Nurol Enerji Üretim ve Pazarlama A.Ş.,
- Özaltın İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.,

unvanlı teşebbüslerden herhangi birine devredilmesi halinde, işlemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağına, bu nedenle bildirim konusu işleme izin verilmesine,

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

560

(Rekabet Kurulu'nun 12.07.2005 tarih ve 05-45/665-169 sayılı Kararı)

KARŞI OY GEREKÇESİ

Özelleştirme kapsam ve programında bulunan Eti Alüminyum A.Ş.'nin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait %100 oranındaki hissenin özelleştirilme yoluyla devredilmesi işlemine izin veren Rekabet Kurulu kararına aşağıdaki gerekçeler ile katılmıyoruz.

Rekabet Kurulu'nun 03.06.2004 tarih ve 04-40/447-M sayılı, Eti Alüminyum A.Ş.'nin özelleştirilmesine ilişkin olarak 1998/4 sayılı Tebliğ'in 4.maddesi uyarınca Kurul görüşünü oluşturan Kararı'nın 2-a) maddesine istinaden yazdığımız karşı oy gerekçelerinde belirtildiği üzere, dosyasında ayrı bir ürün pazarı olarak belirlenen "boksit" rezervlerinin gruplandırılarak ihaleye çıkılmasının gerekli olduğu ve bölgede bilinen rezervlerin tamamının söz konusu devralma işlemiyle alıcı konumunda bulunan teşebbüslere verilmesinin 4054 sayılı Kanun'un 7.maddesi anlamında hakim durum oluşmasına sebep olacağını düşünmekteyiz.

Alüminyum üretimine uygun durumdaki boksit yataklarının tümüyle tek bir özel sektör kuruluşunun kontrolüne geçmesi sonucunu doğuran işlem ile, mesleki dairenin görüşünde de tespit edildiği üzere, "sektörde beklenen büyüme ve yeni kapasite yatırımları bakımından pazara giriş engeli yaratılacağı" ve boksit rezerv sahalarının satışı ile potansiyel rekabet şartlarının ortadan kaldırılacağı ortadadır.

Seydişehir Alüminyum tesisinin yıllık boksit ihtiyacının hatta, planlanan kapasite artışı yatırımları yapılsa dahi, ekonomik ömrü boyunca tesisin işleyebileceği ve ihtiyaç duyacağı toplam boksit miktarı göz önünde tutulduğunda, Türkiye boksit rezervlerinin %95'ini teşkil eden toroslar kuşağı içindeki görünür rezervlerin neredeyse tamamının bir tek teşebbüse verilmesi ile "boksit" madeni pazarında nasıl bir tekelci yapıya yol açıldığı ortadadır. Diğer bir deyişle, ülkenin görünür, işlenebilir boksit rezervlerinin tamamının bir teşebbüse devri ile yaratılan pazara giriş engelini olduğu ortamda ikinci bir teşebbüsün bölgede alüminyum üretimi pazarında yatırım yapıp üretim tesisi kurması imkanı ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Prof.Dr.Zühtü AYTAÇ
Kurul Üyesi

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi